

N Á B O Ž E N S T V O A S Ú Č A S N O S Ť

/N a S/

5/1984

O B S A H

Posvätenie slovenskej katedrály	2
Ján Pavol II. a ľudské práva	3
Janko Silan: básen	4
Rehole v živote našich národov	4
Šaštínsky príhovor	8
List prezidentovi	9
Štátna administratíva a kňazi	10
Sloboda vyznania	12
Grécko a pravoslávna cirkev	13
Zo zahraničia	14
Z domova	16
Kým som	18

POSVÄTENIE SLOVENSKEJ KATEDRÁLY

V soboru 15. septembra 1984 posvätil Svätý Otec Ján Pavol II. základný kameň slovenskej grécko-katolíckej katedrály Premenenia v Toronte. Pri tejto príležitosti mal po slovensky prednesený príhovor.

Musíme smutne konštatovať, že oficiálne Katolícke noviny "nemali miesto" a neuverejnili tak významnú reč Jána Pavla II. Chceme splatiť tento dlh, a preto prinášame hlavné myšlienky uvedeného príhovoru.

Po úvodných pozdravoch Svätý Otec poukázal na skutočnosť, ako Božia prozreteľnosť ochraňovala slovenskú grécko-katolícku komunitu v Kanade. Potom pokračoval: "Dve historické udalosti roku 1980 majú osobitnú dôležitosť pre slovenských grécko-katolíkov v Kanade a obidve slúžia na väčšiu úctu a pamiatku sv. Cyri-la a Metoda. 13. októbra spomínaného roku, som ustanovil eparchiu v Toronte, ktorá nesie ich mená a 31. decembra som vyhlásil týchto dvoch bratov za patrónov celej Európy spolu so sv. Benediktom".

V ďalšom. Sv. Otec vyzdvihol soluňských bratov ako apoštolov Slovanov, ktorí "položili základy pre literárny rozvoj náboženskej a sociálnej kultúry Slovanov."

Zvýrazňujúc požiadavky jednoty sv. Cirkvi, Ján Pavol II. povedal. "Títo veľkí svätí misionári sú tiež známi svojím úsilím o jednotu Cirkvi. Boli horlivými kňazmi byzantského obradu a vykonávali svoju pastoračnú prácu v spojení s Cirkvou v Carihrade, ktorá ich poslala, i s Cirkvou v Ríme, ktorá ich poslanie potvrdila."

Svätý Otec sa potom pozastavil pri meně novej katedrály, ktorá "usmerňuje našu pozornosť pre nášho Spasiteľa Ježiša Krista a na tú chvíľu dejín ľudstva, keď Petrovi, Jakubovi a Jánovi dal uzrieť slávu, ktorú má spolu s Otcom. Toto zjavenie Ježiša ako milovaného Božieho Syna utvrdilo apoštolov vo viere a neskôr ich bude udržiavať v temných chvíľach Ježišovho utrpenia, ako aj vo chvíľi, keď budú mať účasť na Kristovom Kríži. Teda premenenie a táto katedrála, ktorá nesie jeho meno nám dáva nádej, že budeme mať účasť na tomto tajomstve a že v Božej misli budeme aj mi premenení, aby sme mali účasť na jeho sláve."

Ako už neraz, aj pri tejto príležitosti Ján Pavol II. osobitne zdôraznil svoj vzťah k nášmu národu, keď povedal: "Keď dnes konám vysviacku tohto základného kameňa, rímska Cirkev obnovuje svoju lásku a pastoračnú starostlivosť o váš národ."

V závere Svätý Otec spomenul, akú radosť mu pôsobí oddanosť grécko-katolíkov k Panne Márii a vyzval prítomných, aby si zachovali svoje vzácne slovenské tradície a svoje dedičstvo viery.

Čo viedlo Svätého Otca, že aj počas oficiálnej návštevy v Kanade si našiel čas a pozdravil našich rodákov osobitne grécko-katolíkov v tejto vzdialenej krajine? Domnievame sa, že: Po prvé, je to ďalší prejav osobitne vrúcneho vzťahu Svätého Otca k nášmu národu a toho by sme si my mali byť vedomí vždy, všade a v každom ohľade, najmä dnes, keď náboženská situácia na Slovensku je zložitá. Po druhé, Svätý Otec týmto činom prejavil vďaku a obdiv slovenskej grécko - katolíckej Cirkvi /asi 30 tisíc príslušníkov má v Kanade a 250 tisíc doma/, ktorá v nedávnej minulosti bola doma administratívnym zákrokom zli-

kvidovaná pričlenením k pravosláviiu, avšak prežila a vydala svedectvo o tom, že duchovné tradície a hodnoty viery nie je možné zničiť !

- m -

JÁN PAVOL II. A ĽUDSKÉ PRÁVA

Šesťročný pontifikát Jána Pavla II., jeho encykliky a početné kázne a verejné vystúpenia obsahujú zreteľnú výpoveď pápeža ku všetkým podstatným aspektom ľudskej existencie pred Božou tvárou. Jedným aspektom je existencia človeka v širšom spoločenstve blížnych - v spoločnosti, národe, medzinárodnom spoločenstve.

Svätý Otec nevytvára svoju spoločenskú nauku ako osobitý model spoločenského usporiadania a už vôbec nie ako akási "tretiu cestu" medzi socializmom a kapitalizmom. Pre neho je prijateľné každé spoločenské zriadenie, ak rešpektuje určité etické zásady, ktoré pápež vytvára skôr vo všeobecnej rovine, nezachádzajúc /zatiaľ ?/ do ich konkretizácie či dokonca aplikácie na existujúce politické usporiadania štátov.

Kľúčovým etickým kritériom každého zriadenia je rešpektovanie ľudských práv. Štáty a nadštátne organizácie budú budúcnosť posudzovať podľa ich vkladu do rozvoja človeka a do ochrany jeho práv. Ľudské práva sa stávajú spoločenskou zásadou. Sú "znakom času" a výzvou aj pre Cirkev, ba aj skúškou jej vieryhodnosti.

Ľudské práva tvoria orientovanú jednotu, ktorej zmyslom je integrálny, všestranný a dynamický rozvoj človeka prostredníctvom využívania svojich práv. Dôležitým právom človeka je práca. Človek vystupuje vo vzťahu k práci ako jej tvorca a správca, nie ako jej objekt. Jednota ľudských práv sa prejavuje v ich komplementárnosti s povinnosťami, s ktorými sa navzájom podmieniajú.

Dôležitý významový posun uskutočnil Ján Pavol II. v odôvodnení ľudských práv. V doterajšej cirkevnej tradícii sa ľudské práva odvodzovali z prirodzeného práva v tomistickom poňatí. Nová argumentácia sa odvoláva na prirodzené právo, ale aj na nadprirodzenú hodnotu človeka. Podľa prirodzeného práva Boh stvoril človeka na svoj obraz a obdaril ho rozumom, slobodnou vôľou a svedomím. Nadprirodzená hodnota človeka spočíva v jeho vykúpení Kristom, v synovstve Božom a konečnom spasení. Táto hodnota človeka je súčasne prameňom jeho práv. Pápež teda skĺbuje do jedného celku kristológiu, hodnotu ľudskej osoby a ľudské práva. Dielo spasenia je zárukou práv človeka.

Uprostred mnohoročnosti súčasného ľudstva a jeho politických štruktúr ľudské práva sa stávajú jediným reálnym pojivom a platformou porozumenia. Títo úlohu nie je schopné zatiaľ zohrať ani náboženstvo, ani ideológia, ani svetozhľad. Naproti tomu princíp zachovávanía ľudských práv sa všeobecne uznáva, aj keď koncepcie a interpretácie ľudských práv sú rôzne. Vládne zhoda o význame a účele ľudských práv.

Pápež nenachádza hokom vo veci ľudských práv ani Cirkev. Ak má Cirkev slúžiť ľuďom, musí im slúžiť aj v tejto dôležitej sfére a stať sa obľúbenou ľudských práv, najmä tam, kde ich de facto nie sú. Ich ochrana sa má stať základnou témou dialógu Cirkvi so svetom. Vnútorne musí Cirkev udržať citlivosť svedomia voči ich porušovaniu. To nech je novou dimenziou jej dušpastierstva.

Janko Silan

DIALÓG SO SVÄTÝM OTCOM

Keď budem raz aj vo väzení
ja viem, že ty ma navštíviš,
ó, Svätý Otce, príď, príď ponížený,
keď spievaš: Ku Kristovi blíž !

Veď i ja chápem: inej cesty není.
Pekne ma učíš, čo je kríž,
že okrem neho spásy není:
hneď budem zdravý, keď ma oslovíš.

Pri Tebe zázrak rastie zaštopený.
Môžem sa dívať ešte výš ?
Zradca tu medzi nami není,

nepočuť šmátrať ani myš,
ó Svätý Otce, som zas zamyslený.
Ó Svätý Otce, tak ma potešíš ?

9. 1. 1980

REHOLE V ŽIVOTE NAŠICH NÁRODOV

Zvláštnym čarom každej krajiny sú miesta, kde sú alebo boli kláštory. Pri začiatkoch každého európskeho národa brali významnú úlohu nielen náboženskú, ale aj kultúrnu. Oni boli útlukom intelektuálneho života. Podľa Chateaubrianda "kláštory sa stali akýmisi pevnosťami, kde sa civilizácia dala pod ochranu pod zástavu nejakého svätca. Tam sa zachovalo pestovanie vysokej intelektuálnosti". Ten istý tiež poznamenáva: "Najkrajšiu chválu kláštorneho života môžeme dať vynočením prác, ktorým sa on venoval". Historik Taine píše: "V kostoloch a kláštoroch kňazstvo zachovávalo staré výdobytky ľudstva, latinský jazyk, kresťanskú literatúru a teológiu, čiastku rímskej literatúry a vedy, architektúru, sochárstvo, maliarstvo, umenie a priemysel potrebný pre bohoslužbu, cennejší priemysel, ktorý dáva človekovi chlieb, šaty a bývanie a najmä najkrajší výtvarný ľudský, ktorý sa najviac protiví túlavej povahe lúpežného a lenivého barbara : návyk a chuť pracovať."

Všetky tieto pozitívne hodnoty kláštorov zisťujeme aj v dejinách našich národov. Pripomíname si to najmä v jubilejnom roku Sv. Metoda, lebo tento náš prvý hierarcha formoval sa v kláštore na Olympe neďaleko Carihradu prv než by mal účinkovať ako veľkomoravský arcibiskup. Zaiste neuzavrel sa do nejakého paláca, ale jeho učeníci žili s ním ako v kláštore. A tento spôsob života prevzal v pogledných chvíľach svojho života aj jeho brat Konštantín, keď si vzal rehoľné meno Cyril. Predpokladá sa, že kláštor na Zobore už on založil. Sv. Svorad a Benedikt sa riadili východnou regulou Sv. Zosimu. Tak na úsvite našich dejín vidíme blahoderný zásah východného cirkevného mnášstva.

Nesmierne zásluhy o vzdelanosť v rannom stredoveku mala rehoľa benediktínov. V ich kláštoroch sa opisovaním zachovali

poklady antickej kultúry. V rannom stredoveku oni boli jediným nositeľom vzdelanosti, nakoľko v kláštoroch boli tie ustanovizne, ktoré neskôr voláme strednými a vysokými školami. Týmto kláštorom naša vlasť bola husto posiatá.

V českých krajoch ich bolo 13 mužských a 2 ženské. Najslávnejšie boli Brevnov, Broumov a Sázava. Táto nadvázovala na cyrilometo-dejskú tradíciu. Na Slovensku ich bolo pätnásť. Najznámejšie sú Zobor, Hronský Sv. Beňadik a Skalka. Bol kláštor dokonca v samých Tatrách /Štôla/. Boli to významné strediská nielen náboženského ale aj kultúrneho života.

To isté, čo do vzdelania sa dť ešte vo väčšej miere povedať o premonštrátoch, založených Sv. Norbertom, ktorého telo odpočíva v Prahe na Strahove. Boli to veľkí milovníci kníh. Keď bol v kláštoroch požiar, hneď sa zvolalo heslo "ad libros!" a zachránili sa knihy. Nie div, že najväčšia knižnica v republike je v ich bývalom kláštoroch na Strahove. Okrem toho v českých krajoch bolo ešte osem mužských a štyri ženské kláštory. Na Slovensku hlavným kláštorom bol Jasov a okolo neho tiež osem mužských kláštorov, z nich najznámejšie boli Bzovík, Leles a Kláštor pod Znievom.

Na povznesenie roľníctva a priemyslu výborne prispel rád cisterciátov. Vyznačili sa v lesnom hospodárstve, v regulovaní vôd, vo výrobe vlny a plátna, v mlynárstve a zšrednárstve. Kláštory tieto mali tiež bohaté knižnice. V českých krajoch bolo trinásť mužských a päť ženských cisterciátskych kláštorov. Najslávnejší bol zaiste Velehrad. Na Slovensku bolo ich päť. Najdôležitejším bol Štiavnik na Spiši, ktorý mal veľký význam pre hospodárske formovanie podtatranského ľudu. Niektoré z týchto kláštorov stali sa overovacími miestami pre verejné listiny. Ich archívy sú najlepšimi historickými prameňmi. Kláštory mali svojich almužníkov, ktorí sa starali o chudobných, nemocných a o pútných. Niektorí členovia rehole boli lekármi, lebo svetských lekárov vtedy nebolo. V kláštoroch boli miestnosti pre nemocných a pútných. Títo mohli na dotyčnom mieste zostať tri dni bezplatne, ba ešte im pri odchode dali aj jedlo na cestu. Takto kláštory preberali aj povinnosti sociálnej starostlivosti.

Česko však starostlivosť o nemocných prebrali antonít. V Bratislave mali už roku 1096 nemocnicu na ulici, ktorá ľud ešte dnes volá "špitálskou." Je to najstaršia nemocnica v strednej Európe. V Londýne bola až r. 1112. Antonít mali ešte nemocnicu v Košiciach a v Dravciach na Spiši, kde bola ústredná nemocnica - precentoria, ktorá dozerala nad všetky nemocnice v Uhorsku.

Zdalo by sa, že tieto kontemplatívne rehole nemajú praktický význam pre kraj, v ktorom pôsobia. Ale z ich duchovnosti veľka ťažá okolité obyvateľstvo, keď sa odvádza od hmotárstva poukazovaním na vysoké duchovné hodnoty, ktoré reholníci pestujú. Taký význam mali kartuziáni v Prahe a vo Valdiciach a na Slovensku v Letanovciach a v Červenom Kláštoroch na Dunaji. Ešte viac vnikli medzi ľud na Slovensku pavlíni svojimi kázňami na pútnických miestach, ako to bolo v Mariánke, ako aj v iných ich štyroch kláštoroch.

V českých krajoch o nemocných sa starali križovníci o červenu hviezdou. Je to rád, ktorý vznikol na domácej pôde. Na Slovensku boli križovníci Božieho hrobu s podobnou úlohou, mali dva kláštory. Boli tu tiež johariti /Gabolto/. Im príbuzní augustiáni mali na Slovensku šesť kláštorov. Boli to otnická kresťanská dobročinnosť. Na Slovensko prichádzali aj východní baziliáni, ktorí preberali liturgické dedičstvo Sv. Cyrila a Metoda.

Mali kláštor v Krásnom Brode pri Humennom.

Zvláštny význam mali pre naše národy ťobravé rehole dominikáni a františkáni. Dominikáni pestovali vedy o rečnícťve a prednášali v školách, ba aj na pražskej univerzite. Ich pražský kláštor Klementinum mal svetovú povesť. Na Slovensku mali sedem kláštorov. Najslávnejší bol zaiste v Košiciach. Františkáni sa zaoberali drobnou prácou medzi ľudom. Na Slovensku mali až jedenásť kláštorov v stredoveku. Klarisky a cisterciátky sa zaoberali výchovou dievčat.

Celkove možno povedať, že naše školstvo, základné, stredné ba aj vysoké, a sociálne ustanovizne, najmä nemocnice, založili a budovali rehole.

Táto pravda ešte viac vynikne a dosiahne presnejšie obrysy pri prechode do novoveku. Zaiste je ľahšie pokračovať v započatom diele, ako dielo založiť a započat. Tu sme svedkami, že reholníci odovzdávajú svetskému učiteľstvu dôkladne vybavené ľudové, stredné a vysoké školstvo a nemocenskému personálu vzorne zriadené nemocnice. Bolo by veľkou nevďačnosťou tieto zásluhy im odmietat, alebo ich patričné duchovné účinkovanie im prekaziť.

Typickým príkladom sú tu nemocnice milosrdných bratov v Prahe a v Bratislave, ako aj na iných miestach.

Krásna epopeja by sa dala napísať o činnosti reholných sestier, ktorých v Československu bolo roku 1950 10.500. Väčšinou sa zaoberali ošetrovaním nemocných. Keďže sa zriekli rodinného života, úplne sa oddali tejto práci, ktorá vyžaduje veľkú obetavosť a hrdinskú trpezlivosť. Naša spoločnosť, lekári a najmä pacienti sa o nich vždy pochvalne vyslovovali. Najznámejšie sú sestry Sv. Vincenta, ktoré na Slovensku účinkovali v 37 nemocniciach. Tiež sestry Sv. Kríža na dvadsiatich miestach. Na Slovensku účinkovalo 19 rozličných denominácií reholných sestier, ktoré sa s oduševnením venovali rozličným druhom ľudskej dobročinnosti. Ony venovali svoj život zmierňovaniu bolesti. Iné sa zaoberali vyučovaním a výchovou počnúc od najmenších detí. Kdekoľvek sa ukázali vo svojom typickom rúchu, budili dôveru tak u veriacich ako i nevercov.

Rozkvet moderného školstva sa nedá predstaviť bez pôsobenia jezuitov v našich krajinách. Oni založili gymnáziá už v XVI. a v XVII. storočí. V kraji českej koruny učili na dvadsiatich školách a na univerzite v Prahe a Olomouci. Na Slovensku v jedenástich miestach a na univerzite v Trnave a v Košiciach. Roku 1773 ich zrušili. Chateaubriand k tomu poznamenáva: "Veď cká Európa utrpela nenapraviteľnú stratu v zrušení jezuitov. Výchova sa už nikdy nezotavila od ich pôdu. Mládež ich mala veľmi v obľube. Ich zdvorilé spôsoby odnali z ich hodín ten pedantský tón, ktorý deti odrádza. Keďže väčšina ich profesorov boli vyhľadávanými svetovými vzdelancami a spisovateľmi, mladíci sa cítili s nimi, akoby boli v nejakej slávnej akadémii. Niet vedeckého odvetvia, ktoré by jezuiti neboli s úspechom pestovali: prírodovedci, chemici, botanici, matematici, mechanici, astronómi, básnici, historici, prekladatelia, antikvári, žurnalisti". Po obnovení rádu jezuiti sa znova ujali činnosti, ale účinkovali viac konaním exercícií ako v školstve. Na Slovensku mali šesť domov.

Pre školy mali veľký význam piaristi, ktorí pôsobili už od XVII. storočia. Na Slovensku mali desať domov a pri nich gymnáziá.

Rehoľa školských bratov tiež zakotvila v našich krajoch. Na Slovensku vyučovali na šiestich školách.

Pre výchovu robotníckej mládeže mali saleziáni na Slovensku päť domov. Bez tejto výchovy by bolo bývalo v priemyselných strediskách mnoho náklonnosti k chuligénstvu, ktoré veľmi škodilo spoločenskému životu. Spoločnosť Božieho Slova v Nitre, ktorá bola zameraná na vysielanie misionárov do Krajín Tretieho sveta vytvárala náboženský a Kultúrny most medzi našou krajinou a týmto svetom.

Je ešte viacero denominácií rehoľníkov, ktorí pestovali rozličné formy kresťanského dobročinného života. Rok 1950 bol veľkým úderom pre rehole. V apríli 1950 desiat predstavitelia r hól boli postavení pred súd a ako údajní vatikánski špióni odsúdení na vysoké tresty. Žaloba zo špiónáže niesla za sebou trest vyše 10 rokov. O týždeň po procese v noci z 13. na 14. apríl 1950 bezpečnostné orgány vyprázdňovali kláštory väčšiny mužských rehoľ. Ostatné mužské kláštory takým spôsobom vyprázdňovali v máji. Rehoľníkov odviezli do internačných táborov, ako boli Podolínc, Mučeníky /terez Sládečkovce/ a Malacky. Z kláštorných knižníc ni ktoré inštitúcie si povybierali najcennejšie knihy. Mnoho kníh sa naložilo na auto a spálilo. V Bratislave to bolo vo štvrti Pálenisko /Brenner/.

V Podolínci si rehoľníci spievali :

V slovenskej zemi, tam pod Tatrami,
kde po dolinách vetry dujú,
tam rehoľníci, syrovia ľudu
na pochod nový nestupujú.

Mamička drahá, jak si ma ťažko, jak si ma ťažko vychovala,
keď som mal robiť na tvojom poli, búrka ma z práce odvielela.

V tatranskom poli, na tvrdej roli sa rehoľníci zocelujú,
za blaho rodu, mier a slobodu s krížom na pochod nestupujú."

V Podolínci bolo šesť milosrdných bratov, štyria minoriti, traja premonštráti, traja baziliáni- knazi a piati bratia, dve domovníkani, 46 redemptoristov, 57 tešiteľov, 153 verbistov, 225 saleziánov, jeden lazarista, 7 františkánov, jeden kapucín a 135 jezuitov. V iných táboroch to bolo podobne.

28. augusta takto vyprázdňovali ženské kláštory. Bolo v nich 10.660 sestier. Niektoré ešte na čas ponechali v nemocniciach.

Nazdávame sa, že to bol nespravodlivý a pre národ škodlivý zásah, keď sa znemožnil zákonitý spôsob života rehoľníkov a rehoľníciam, ktoré každé ráno rozjímalí o tom, čo dobrého dotyčného dňa urobí a každý večer sa sčítavali, ako sa im to podarilo. Za to si zaslúžili skôr obdiv a uznanie.

Prá to dúfame, že skutočným povolením činnosti reholí štátna moc tento neodôvodnený krok čoskoro napraví.

ŠAŠTÍNSKY PRÍHOVOR OTCA BISKUPA GÁBRIŠA

V dňoch 15. a 16. septembra 1984 sa uskutočnila v Šaštíne celoslovenská púť k Sedembolestnej Panne Márii, patrónke slovenského národa. Počas dvoch dní navštívilo šaštínsku menšiu baziliku viac ako 50 tisíc pútnikov z celého Slovenska.

Vrcholom tejto veľkej marianskej slávnosti bola nedeľná sv. omša o 10,30 hod, ktorú celebroval otec biskup Július Gábriš, administrátor trnavskej arcidiocézy.

Biskup Július, ktorý je vážne chorý, a v poslednej chvíli sa rozhodol, že príde do Šaštína. Svojou kázňou pripravil nezabudnuteľný zážitok tisícom pútnikov, ktorí do posledného miesta zaplnili našu národnú svätyniu.

Jasný hlas, vynikajúci prednes a myšlienky vyvierajúce z hĺbky duše, toto všetko charakterizovalo biskupovu kázeň. Na podklade historických faktov otec biskup dokázal, že náš národ má hlboké kresťanské korene, že od raných dôb svojho kresťanského uvedomenia má v sebe vloženú dôležitú črtu katolicizmu - úctu k Bohorodičke, Panne Márii.

V úvode príhovoru, biskup Július povedal: "Zrod nášmu národu dalo kresťanstvo. Mariansky kult zasa umožnil nášmu národu šťastný historický vývin cez celé jeho dlhé dejinné obdobie."

Kresťanstvo našim predkom sprostredkovali iro-škótski misiónári, avšak historické usmernenie nášho kresťanského vývinu nám dali sv. Cyril a Metod. Otec biskup pokračoval: "... Cyril a Metod, ktorí k nám prišli hneď po svojom príchode urobili u nás tri mohutné nábožensko kultúrne zásahy:

1. reč ľudu prohlásili za reč liturgickú,
2. vynešili pre túto reč písmo,
3. priniesli nám marianský kult po spôsobe byzantskom..."

V nadväznosti na uvedené, otec biskup pripomenul prítomným nadobúdajúce 1100. výročie smrti sv. Metoda arcibiskupa, veľkého ctiteľa Prebáhoslavennej Panny Márie, ktorý jej zasvätil aj svoj arcibiskupský chrám.

V ďalšom priebehu kazateľ s ohromnou srdečnosťou na konkrétnych historických faktoch ukázal, kedy silnala úcta nášho ľudu k Panne Márii. Najprv to bolo tatárske pľacenie, keď záchranou pre ľud boli husté lesy a kedy "n bolo rodiny, ktorá by si nebola so sebou zobrala obrázok alebo sošku Panny Márie, naša Bolestnej Panny Márie. Preto vtedy, keď Tatári pustošili naše kraje na rovinách a údoliach, naše hory zaznievali mariánskym spovom, naše hory sa premenili na mariánske chrámy."

Otec biskup názorne dokázal prejav marianskej úcty u našich predkov, keď priniesol reliéfový obraz Bolestnej Panny Márie, ktorý mal dátum 1484 a tento počas prednesu ukázal pútnikom. Po Tatároch prišla turcká pohroma. A znova, keď bolo najhoršie ľud sa ešte vrúcnejšie obracal k svojej Matke. V tejto súvislosti biskup pútavo a plasticky opísal historickú situáciu, keď sa Turci chystali dobyť Viedeň. Bol to vtedy ďalší ostrihomský arcibiskup, ktorý zorganizoval účinnú pomoc.

Na pomoc obklúčenému mestu v roku 1683 prišlo aj vojsko poľského kráľa Jána Sobieskeho. Pred zahájením rozhodujúcej bitky mal arcibiskup kázeň, v ktorej zdôraznil, že vojská proti náboženskému nepriateľovi nebudú sami, ale bude s nimi Panna Mária. Aby sa duchovný symbol dostal vojakom pred oči,

rozdali im pozlátané medailoniky, na ktorých bola vyrazená Boleslná Panna Mária a na rube meno Mária. Tiež na každej zástave bolo napísané meno Mária. Ako vicme z histórie, takto posilnili kresťanské vojská porazili na počet prevyšujúcich Turkov. Na túto počesť vyhlásil vtedajší pápež Inocent XI. 12. september za celocirkevný sviatok mame Panny Márie.

V ďalšej časti kázne opísal otec biskup históriu školy šaštínskej Panny Márie a vznik budúcej menšej baziliky v Šaštíne. Na uvedených hmatateľných faktoch dokázal otec biskup, že úcta k Panne Márii nie je náhodná, ale zvlášť v našom národe, ktorý "tak veľmi trpel", je logickým dôsledkom jeho vývinu.

Keď hovoril biskup o tragickom osude Polabských Slovanov, ktorí neprijali kresťanstvo, napomínajú nás priam prorocky zvolal ... "Beda národu, ktorý by sa zriekol náboženstva !..."

Vyzdvihujúc myšlienku mariánskeho kultu otec biskup vyslovil potrebu obnoviť zasvätenie nášho národa Panne Márii a to koncom vyhláseného cyrilometodského roku. Na túto udalosť sa musíme všetci pripraviť už dnes.

Po počchnaní na konci sv. omše sa poďakovali prítomní pútnici otcovi biskupovi spontánnym, dlhotrvajúcim potleskom. U nás to nie je zvykom. Mnohí prítomní pri zhrnutí svojich dojmov hovorili, že reč otca biskupa Júliusa bola pre nich vzácnym národným, ale predovšetkým náboženským prebudením v našich ťažkých časoch.

LIST PREZIDENTOVI

V októbri 1981 došlo na katolíckej bohosloveckej fakulte v Bratislave k 48-hodinevej protestnej hladovke vyše 120 poslucháčov CMBF. Dôvod tejto hladovky bola snaha vnútiť bohoslovcem angažovanosť v organizácii Paxam in terris. Po tejto hladovke bolo zo seminára exemplárne vylúčených 11 bohoslovcov. Na tohorodnej šaštínskej púti sa zišli matky týchto bohoslovcov a poslali prezidentovi ČSSR tento list :

Vec : Žiadosť

V Šaštíne dňa 15. septembra 1981
na sviatok Sedembolestnej Panny Márie

Vážený pán prezident !

Dolupodpísané matky obraciame sa na Vás vo veci našich synov - bohoslovcov, ktorí sú vylúčení zo štúdia už skoro štyri roky. Prosíme Vás o zjednanie nápravy. Pocit krivdy ničomu nemôže prospieť k dobrému. O tom prípade sa dosť vie, ako to bolo, bez riadneho vyšetrovania. Na potrestanie boli vybraní skoro tak, ako sa to robievalo v koncentračných táboroch, keď každý desiaty musel vystúpiť z radu. Nik Vám, pán prezident, neprekáža, podľa čoho boli zo sto dvadsiadich vybraní na potrestanie jedenásti.

Boli doma na predĺžených prázdninách, tak ako všetci ostatní a kým jedným prišlo pozvanie vrátiť sa do školy, im prišlo rozhodnutie o vylúčení. Nemali sa ani kde brániť, nik sa ich na nič nepýtal, ani predtým, a ani potom ich nik nechcel vypočuť.

Nech by bolo niekomu ako nejasno v týchto veciach, aj neinformovaný musí uznať, že sa tam nejaká chyba stala, keď 120 mladých ľudí v tichom rozhorčení začalo hladovku. A akí to boli ľudia, to sa už ukázalo. Za tie roky už všetci ukorčili štádium a stali sa kňazmi, čo je povolanie hlavne dnes mimoriadne ťažké, spojené so sebažertvou, vyžaduje celého človeka. Ušľachtilý bol aj ich spôsob protestu. Mohlo to byť bezdôvodné ?

Po prvej chybe prišla ďalšia, keď sa prvá chcela zakryť nespravodlivým potrestaním našich synov. Budú sa hromadiť ešte ďalšie chyby ? Krivda voči našim synom sa dotýka náboženského citenia veriacich ľudu, lebo ich kňazské povolanie sa považuje za dar Boží, o ktorý veriaci stále prosia v modlitbách.

Po tých rokoch, čo vidíme svojich synov, ako sa statočne držia a vytrvávajú pri svojom povolaní, sme sa aj sami presvedčili o nich, že si zaslužia pomoc. Preto sme sa rozhodli urobiť pre nich, čo bude v našich silách. Čo by matky nerozdúštili pre svojich synov !

Začíname tam, kde náš národ po storočia hľadal pomoc v ťažkých krivdách. Sme z celého Slovenska tu u nás patrónky národa. Denne sa zjednotíme v modlitbách, budeme za nich obetovať bolesťou a púť. Vieme, že nie sme sami, mnohí majú sympatie k našim synom a k ich povolaniu.

Vy, pán prezident, ste z generácie, ktorá ešte dobre vie, čo to znamená sila modlitby, preto môžete vedieť, že každá snaha pomôcť našim synom bude podporená zhora. Ste tiež synom nášho národa a iste nám dobre rozumiete. Prosíme Vás o láskavé vypočutie našej žiadosti a zjednanie nápravy. Je to i vo Vašom záujme, aby ste tak spravovali krajinu, ktorá je Vám zverená, žeby sme ju všetci cítili ako svoju drahú vlasť. Len to môže byť Vaším vencom a zárukou Božieho požehnania.

S úctou

Mária Turiaková, Jozefína Sýrna, Katarína Matisevová,
Helena Maliňáková, Žofia Majdišová, Anna Kušnírová, Anna Kochlanová,
Angela Chovancová, Serafína Bédiová.

Na vedomie: Ministerstvo kultúry SSR, Bratislava

ŠTÁTNA ADMINISTRATÍVA A KATOLÍCKI KŇAZI V PASTORÁCII

Štátna moc v Československu presadzuje svoje záujmy medzi obyvateľstvom súčinne tromi spôsobmi: ekonomikou, mocou a ideológiou.

Katolícke kňazstvo, ktoré je /ako to vidí štátny aparát/ predstaviteľom asi poslednej nezávislej duchovnosti, ktorá má vplyv na široké vrstvy /kultúra, umenie a osveta v tomto zmysle zanikli/ je takoruto tlaku v prvom rade vystavované.

Pozrime sa celkom stručne, ako sa tento tlak prejavuje :

1/ Ekonomika

Tým, že u nás neexistuje súkromné podnikanie, každý občan sa môže zamestnať len v štátnom podniku. Ak niekto nerracuje, môže byť obžalovaný z príživníctva.

Kňaz je štátnym zamestnancom. Keď je niektorému kňazovi odobratý štátny súhlas, prestane mu byť vyplácaná mzda a z dôvodov vyššie uvedených sa musí zamestnať. /Samozrejme, že aj pri výbere civilného zamestnania je úplne závislý od toho, či ho ten-ktorý podnik prijme./

Ďalej, ku každej oprave alebo obnove farských objektov /kostoly, kaplnky, farské úrady/potrebuje kňaz povolenie štátnych orgánov. Ak by takéto povolenie nedostal a predsa by príslušnú opravu uskutočnil, môže byť takisto trestne stíhaný. /V poslednom období bolo takýchto trestných stíhaní niekoľko./

Tieto boje o povolenie opráv a hrozba z odňatie súhlasu sú každodenným chlebičkom našich kňazov. Majú ich uraviť a "držať na uzde".

2/ Moc

Predstaviteľom moci u nás je Bezpečnosť.

50-te roky ukázali, čoho všetkého je táto zložka schopná.

Hoc ako správanie Bezpečnosti dnes nemožno porovnať s 50-tyimi rokmi, nikt nevie predvídať, pre aké kroky by sa tento obrovský aparát v niektorých situáciách, alebo v niektorých ojedinelých prípadoch znova rozhodol.

Tento strach z možného zatknutia a väzby visí nad každým kňazom.

Ďalej bezpečnosť stále obchádza kňazov. Sleduje ich, alebo ich necháva sledovať miestnymi obyvateľmi, odpočúva im telefóny, navštevuje ich na ferách. Týmto všetkým chce vnútiť kňazom autocenzúru a predpísaný spôsob správania. Samozrejme, že takýmto spôsobom získava tiež informácie.

3/ Ideológia

Úlohou ideológie je premeniť ľudí v ich vnútri. Úlohou ideologie na cirkevnom poli je premeniť Cirkev v jej vnútri.

Možno málokto si uvedomuje, akú podstatnú úlohu v tomto hrá práve organizácia kňazov Pacem in terris. /Predtým to bolo Mierové hnutie kňazov./

Každú dôležitejšiu funkciu v Cirkvi štátna moc viaže na lojálnosť kandidáta k tejto organizácii a na presadzovanie jej programu.

Dnes takmer všetky významné miesta v cirkvi sú obsadené týmito ľuďmi : SSV, Charita, Katolícke noviny, takmer celá bohoslovecká fakulta /ťažkosti pri obsadení zbývajúcich biskupských stolcov sú práve v tom, že štátna správa chce mať na týchto miestach práve takýchto ľudí./

Cez kňazov v organizácii Pacem in terris a najmä cez týchto "reprezentantov" sa do našej Cirkvi šíri lož a servilnosť - podľa týchto kňazov ako nevyhnutnosť potrebná k záchrane Cirkvi u nás. A tu je jadro premeny vnútra /svedomia/ našej Cirkvi: mravný rozklad v našej Cirkvi je ospravedlňovaný záchranou holej existencie. Je to príkladný spôsob pôsobenia ideologie totalitného štátu na taký organizmus, akým je Cirkev.

Naznačili sme len v hlavných črtách mechanizmus pôsobenia štátnej administratívy u nás na kňazov a cez nich na cirkev.

Pri prirodzenom úbytku kňazov, výsledkom tohto pôsobenia má byť posturné obmedzovanie, paralyzovanie a nakoniec odstránenie kirkvi zo života spoločnosti.

SLOBODA VYZNANIA A PSYCHOLOGICKÁ VOJNA

/úvaha/

Pod uvedeným názvom priniesla bratislavská Pravda 27. septembra 1984 článok prof. Jaroslava Čelka. V podtitule "O výmysloch, ktoré o nás šíri západná proraganda," bol tento článok odpoveďou na článok vo francúzskych novinách Le Monde, datovanom 26.-27. augusta 1984, ktorý napísala Suzanne Satoryová.

Domnievame sa, že nie je potrebné, ba dokonca bolo by zbytočné reagovať na mnohé tézy a závery, ktoré sú v článku formulované. Touto cestou by sme sa dostali iba tam, kde nás chce článok doviesť, to znamená, čo široka sa vyhnúť skutočnosti, teda pravde.

Bolo by logické, že keď niekto kritizuje našu náboženskú ne-slobodu, najlepšou odpoveďou mu bude reálne vypočítanie všetkých vymočeností náboženského "vyžitia sa" u nás a takýmto spôsobom argumentami usvedčíme /napr. francúzsku novinárku/ z lži.

Ak si pozorne prečítame sledovaný, rozsiahly článok zistíme, že autor navrhovanú logickú metódu odmietania kritiky nepoužil. Môžeme konštatovať, že v celom článku nie je súvislá veta a konkrétnych pozitívnych prejavoch náboženskej slobody u nás. Je to omyl alebo zámer autora? Na túto otázku máme jednoznačnú odpoveď. Musel písať tak, ako písal. Kde nie sú reálne argumenty a pred svetom musíme odpovedať na kritiku, tam sa musí ísť na vec poriadne čo široka. To bola metóda autora, tak typické pre súčasnú oficiálnu proragandu v oblasti náboženskej slobody v našej krajine.

Čo je podstatou tejto metódy. Jej podstatou je nehovoriť o otázkach náboženskej slobody u nás z hľadiska súčasnosti a súčasnými argumentami, pretože tieto v skutočnosti neexistujú, ale najlepšie je túto problematiku rozobrať z hľadiska minulosti a čo je najhoršie s argumentami minulými. Presne takto postupuje aj uvedený článok. Aby sa autor vlastne vyhol téme, tak osvedčeným spôsobom začína obhajovať terajšiu náboženskú slobodu u nás exkurziou do obdobia Slovenskej republiky /1939 až 1945/. Potom rozoberá povojnové obdobie a nakoniec končí známymi poučkami a frázami o klerofašizme a klerikalizme. Kde je ale reč o konkrétnych aspektoch náboženskej slobody u nás?

Aby sme mohli dôjsť na koniec sledovanej nite, musíme si položiť otázku. Kto a čo si pod pojmom náboženskej slobody predstaviuje. Dajme prednosť povedzme prof. Čelkovi. Ten by hovoril: Máme ústavou zaručenú slobodu vyznania. Kto chce môže chodiť do kostola, individuálne sa modliť, prípadne v spoločenstve veriacich sa zúčastniť bohoslužieb. Avšak žiadne organizovanie je mimo rámec "výkonu kultu." Deti vyučujeme v ateistickom duchu. Ak si rodičia /niekde dokonca/ vynútiť vyučovanie náboženstva, orientácia týchto detí bude zvažovaná pri výbere do vyšších škôl. Ľudia nábožensky "zťažení" nemôžu byť učiteľmi, pretože máme jednotný systém výchovy, nemôžu zastávať vyššie funkcie v hospodárskej a spoločenskej oblasti atď. Oblasť literatúry?

Vychádzajú Katolícke noviny, Duchovný pastier, kalendár, občas nejaký spevník ... K uvedenému už my môžeme dodať že akákoľvek ďalšia literatúra a tlač je absolútne vyčiarknutá. Keď sa náboženská vec svojomocne formou samizdatu rozširuje, pretože inej možnosti niet, tak je to už trestný čin. Kňazi, ktorí organizujú mládež v čiste náboženskom duchu, ale bez "všepotrebnnej" štátnej kontroly, sú prenasledovaní. Máme náboženskú slobodu, keď Cirkvi nemá obradené biskupské stolce, pretože štát nedá súhlas na menovanie biskupov hodných tohto stavu? A čo nepripustená možnosť pôsobenia reholí, ktoré sú bežným a riadnym prejavom života Cirkvi? Spomeňme ešte zámerne obmedzenú možnosť štúdia teológie, atď. Toto všetko sú atribúty pojmu "náboženská sloboda". O tomto sa ale v tom rozsiahlom článku nepísalo.

Kto má pravdu, Suzanne Satoriová, alebo profesor Čelko? Nech si čitateľ po zvážení odpovie sám.

GRÉCKO A PRAVOSLÁVNA CIRKEV

Situácia pravoslavia v Grécku poskytuje rôznorodý obraz. Na jednej strane stojí hierarchia, ktorá bola svojvoľnou cirkevnou politikou diktatúry v rokoch 1967-1974 veľmi zasiahnutá a dnes nemá u ľudí veľkú vážnosť, ale na druhej strane je cirkev prostredníctvom nižšieho duchovenstva a kláštorov - zvlášť kláštorov na Athose - úzko spojená s ľudom.

Keď v roku 1981 Andreas Papandreu a jeho "Všehelénske socialistické hnutie" vyhral voľby, všetci boli zvedaví na cirkevnú politiku gréckeho socializmu. Na začiatku politickej kariéry Papandreovej strany sa ozývali mnohé proticirkevné akcenty. Napr. poslanci tejto strany na začiatku ostentatívne opustili zasadaciu sieň v parlamente, keď aténsky arcibiskup začal tradičné požehnanie. Neskôr sa to už neopakovalo, čo začalo naznačovať, že Papandreu asi nebude hľadať roztržky s cirkvou.

Doposiaľ sa prejavila len jedna skúška sily medzi cirkvou a štátom: zavedenie úradného uzavretia manželstva. V Grécku bolo možné uzavrieť platné manželstvo len v kostole, čo odpovedalo štátno-cirkevnej úlohe pravoslávnej cirkvi. Vládny program plánoval zavedenie úradného uzavretia manželstva podľa európskeho vzoru: úrad má byť povinný, kostol nevzáväzný, dobrovoľný.

Keď na jar 1982 bol návrh zákona predložený parlamentu, Svätý synod reagoval neobvykle prudko: Všetkým, ktorí sa v budúcnosti zosobášia úradne, hrozil exkomunikácia. Niekoľko dní nato sa objavil v parlamente úplne pozmenený návrh zákona. Teraz stoja vedľa seba rovnocenné formy úradného a cirkevného uzavretia manželstva, obe dve formy sú dobrovoľné. Papandreu si uvedomil hlboké zakotvenie cirkvi v ľude. Jeho cirkevná politika za posledné dva roky má jasný záujem na dobrom vzťahu s cirkvou.

Ešte 15. augusta 1982 - teda tesne po spomínanom naratí medzi cirkvou a štátom - zúčastnil sa Papandreu púti k milostivému obrezu Matky Božej v Sumele - je to ikona pripisovaná sv. Lukášovi. 15. august je po Veľkej Noci druhý najväčší sviatok pravoslavia. Pri tejto príležitosti vyhlásil, že socializmus má korene v pravoslaví.

Ďalší dôkaz veľkej opatrnosti vládnej politiky voči cirkvi je dodržiavanie rozhlasových prenosov liturgie nielen v nedeľu, ale aj na sviatky významných svätcov /za mesiac 2-3 krát/.

Keď sa opýtame, ako ďaloko sú Gréci "praktizujúci" pravoslávni, budeme musieť byť s odpoveďou veľmi opatrní. Štruktúra pastoračného života po stránke cirkvých zákonov je úplne rozdielna od západnej cirkvi. Tak napr. neexistuje žiadna, prikázaním predpísaná "nedeľná povinnosť". Pretože chrápanie sv. prijímania je viazané zakaždým na spoveď a spovedná prax je veľmi prísna, je veľmi málo sv. prijímaní. Zato krst a sobáš hrajú v živote Grékov veľkú úlohu, rovnako ako cirkvový pohreb. V nedeľu a vo sviatky sú kostoly pomerne málo navštevované, zato vo Svätom týždni a predovšetkým na Bielu soboru na Vzkriesenie sú v kostole obrovské davy ľudí.

Cirkev, ktorá od byzantskej doby bola vždy štátnou cirkvou, sa v novogréckom štáte nikdy nespojila so žiadnou politickou skupinou. Voči politickým vodcom prechovávali zo strany cirkvi vždy určitú nedôveru, pretože cítili u nich slobodomurárske spojenie, proti ktorému dodnes bojovne vystupuje. Dnes niektorí intelektuáli hľadajú spojenie medzi marxizmom a pravoslávím. Malo by ísť o spojenie mystickej teológie Otcov s kolektivistickými ideami marxizmu. Medzi týchto stúpancov patrí napr. skladateľ a spevák Mikis Theodorakis /člen KS/. Oficiálne stanovisko cirkvi k tejto otázke zatiaľ neexistuje.

ZO ZAHRANIČIA

THAJSKO

Thajsko, hoci je budhistickou krajinou, prežíva rozkvet katolíckeho náboženského života. Na svojom poslednom valnom zhromaždení katolícki biskupi osobitne zohľadnili veľký počet seminariátov v národnom knazskom seminári. V súčasnosti sa tam pripravuje na knazstvo 222 mladých mužov.

Po 30 ročnej prestávke kapucíni otvorili rehoľný dom a školu záchranárov. V hlavnom meste Krungthep /býv. Bangkok/ zriadili stredisko pre modlitbu, rozjímanie a hlbšie poučenie o kresťanskom živote. V Thajsku tiež pôsobí ženská kapucínska rehoľa, ktorá má teraz tri kláštory, ale pre veľký počet kandidátok pomyšľajú na založenie ďalšieho kláštora. 14 mladých thajských veriacich prišlo t.r. pred Veľkou nocou do Ríma na jubilejné púť mládeže. Odtiaľ navštívili Lurdy, Tajzé a iné duchovné strediská vo Francúzku. Cestu im umožnila európska mládež.

JUHOAFRIČKÁ REPUBLIKA

Ako "hrubé porušovanie ľudských práv" odsúdil katolícky arcibiskup z Pretoria, George Daniel, politiku presídľovania a zbehovania občianstva čiernych obyvateľov zo strany juhoafrickej vlády. Poukázal na to, že viac ako 3,5 milióna ľudí bolo viac-menej násilím presídlených do desiatich bantustanov a ešte 2 milióny čiernych očakáva rovnaký osud. Územie nazývané bantustany označil arcibiskup Daniel za "úplne zoostatú zem, v ktorej nie je žiadna infraštruktúra, nie sú

žiadne prístavy, žiadny priemysel."

Ak vláda tvrdí, že zem, ktorá je čiernym pridelovaná je lepšia ako tá ktorú museli opustiť, nie je to pravda.

Riešenie problému vidí arcibiskup len v zvolení národného zhromaždenia, "do ktorého budú povolané všetky náboženské skupiny".

Ak vláda zotrvá pri svojej politike apartheidu, "môže dôjsť k násilnostiam, pretože ľudia zatrpkli", zdôraznil arcibiskup.

RUMUNSKO

Vláda v Rumunsku znížila počet poslucháčov v pravoslávnom seminári zo 100 na 60. Vládna politika sa snaží znížiť počet poslucháčov v tzv. rezorte neproduktívnych povolání, ako sú literatúra, umenie a teologická formácia.

FILIPÍNY

Katolícka rozhlasová stanica Veritas na Filipínoch vysiela programy pre krajinu ázijského kontinentu. Vysiela v 20-tich jazykoch takmer pre 2 miliardy ľudí.

Do tejto stanice prišiel list jedného čínskeho kresťana, ktorý vyzdvihuje dôležitosť rozhlasu pre evanjelizáciu.

Je presvedčený, že rozhlas je mimoriadne vhodným prostriedkom pre hlásenie evanjelia, v Číne "je ako neviditeľný anjel ktorý prechádza cez hranice a prináša dobrú zvesť do rodín a každej osobe. Toto by malo nadchnúť veriaciach na celom svete k ochotnej podpore."

TALJANSKO

Minulý rok zomrel v Ríme francúzsky arcibiskup na penzii. Mons. Jean Rupp, veľký priateľ slovenských národov. Francúzsky publikoval životopisy českých svätcov. Vo svojom byte mal veľký obraz sv. Cyrila a Metoda.

Prenho Slovania tvorili akýsi nerozdelený duchovný celok. Veril, že ich prínos pre Cirkev bude raz veľký. Preto sa začítal do ruských duchovných autorov a ovocím tejto štúdie je "Posolstvo cirkevnej náuky Solovjova. Predzvesť a ilustrácia k II. Vatikánskeho koncilu", ktoré uverejnil v r. 1975.

Mons. Rupp bol prítomný na koncile a preto ho udivovalo, že Otcovia koncilu tak presne dochádzali k záverom, ktoré už pred sto rokmi slovenský filozof a teológ Solovjev tak jasne vyjadril a tak sugestívne vo svojich dielach povedal. Koncily ukazujú smer Cirkvi do budúcnosti. Mons. Ruppovi sa zdalo, že Solovjev ukazuje celému ľudstvu nič, čo už majú Slovania od stáročí v krvi. Preto veril v ich budúce poslanie v Cirkvi.

Vyjadril to tiež v knihe "Svetlo na Východe".

Väčšinu národov na Východe tvoria Slovania. Zaujímať sa o Východ znamená teda prísť do styku so Slovanmi, akoby sa ponoriť do tej veľkej masy.

Je to svet, ktorý neobyčajne dopĺňa Západ. Ich prvým znakom je ľudskosť. Nemyslí tým len prirodzenú dobrotu, ktorá je pre nich charakteristická, ale predovšetkým zmysel pre realitu, pomítnutosť, pre neočakávanosť, vlastnosti, ktoré sa stali súčasťou technickej civilizácie Západu.

Slovania zostali ešte blízki prírode. Ich lyrizmus je im vrozený. Hudba je im dýchaním života ... Slovenské srdce:

Keď hovorí slová ako priateľstvo, bratstvo, myslí ich doopravdy ...

Poliak je rezervovaný, aristokratický ; Čech z Čiech, na rozdiel od Moravy, si je vedomý svojej hodnoty a často hrá dôle - žitého, ale v styku s ním sa českého preklenie prichádza mlčania, nebýva totiž nikdy veľká.

Rusi majú pocit svojej veľkosti ... ale českého sa dá prelomiť ľad a objaví sa bohatstvo ich charakteru... Ukrajinci a Bielorusi majú bohatú minulosť a dokážu prejavovať mohutnosť svojho folklóru a kultúrnej tradície. Slováci sú už trochu južného charakteru, styk s Maďarmi im dal živosť a rýchlosť reakcie. Na Morave panuje život a zdverilosť...

/Prebraté z Informácie o Cirkvi 7/1984/

POĽSKO

So smútkom sme prišli správu o únose a zavraždení kňaza Jerzyho Popieluszka.

Z DOMOVA

- Dňa 24. a 25.8.1984 bol vo Vrábľoch zvolený za poslanca SNR Ján Zabák - farár bratislavskej farnosti Blumentál. Dva dni pred voľbami navštívil tento kňaz svojho biskupa J. Gábrisa a pýtal si od neho povolenie kandidovať na túto funkciu. Biskup Gábris mu toto hneď na mieste písomne zakázal. J. Zabák tento zákaz nerešpektoval a nechal sa zvoliť za poslanca SNR.

V najbližších dňoch po voľbách zasadalo predsedníctvo Sociálneho Sv. Voľtecha v Trnave. Jeho predseda piešťanský farár Medek pri tejto príležitosti oficiálne gratuloval J. Zabákovi k jeho zvoleniu. Katolícke roviny z 9.IX.1984 priniesli pochvalné správy o oboch udalostiach - o voľbách vo Vrábľoch i o zasadaní a gratulácii predsedu SSV novozvolenému poslancovi. Keď toto viďme musíme konštatovať, že mravný rozklad "reprezentantov" našej Cirkvi v týchto rokoch nadobudol taký stupeň, aký ťažko hľadať v celom tomto storočí.

- 28. septembra 1984 - v piatok na sviatok sv. Václava, patróna Čiech, bola predpoludňím v chráme sv. Víta slávnostná svätá omša, ktorú slúžil kard. Tomášek. Celý chrám bol naplnený veriacimi. Po sv. omši vstúpili všetci ľudia spolu s kard. Tomáškom pred katedrálu a volali kardinálovi na slávu. Potom spolu s ním prešli na prezidentské nádvorie, kde začali skandovať: "My chceme, aby prišiel Svätý Otec". Nakoniec všetci odprevedali kardinála do arcibiskupského paláca a skandovali mu, kým sa ešte neukázal v okne a nezakýval im.

- 17. - 19. septembra 1984 sa konalo v Prahe IV. medzinárodné teologické kolokvium na tému: "Realizácia mikrovo-politickej úlohy a svedectva viery v sekularizovanej spoločnosti". Zúčastnili sa ho významní katolícki teológovia z celej Európy /E. Schillebeeckx z Holandska, E. Bict z Francúzska a iní./ Počas kolokvia so zahraničnými teológmi sa chceli stretnúť kňazi a teológovia, ktorí sú signatármi Charty 77. Zahraniční teológovia takéto stretnutie odmietli. Z Československa im na kolokviu boli partnermi kňazi z organizácie Pacem in terris.

- Stav kňazov v pastoračii v Čechách je t.č. nasledovný :
Počet farností je 3006. Počet kňazov v duchovnej správe je 1785.
V Čechách je teda 1221 neobsadených farností.

- Páter Adam Rucki, kardinál v Trinci a administrátor v Strážnici bol v júni 1984 zadržaný Bezpečnosťou a štyri dni vyročúvaný kvôli stretávaniu sa s mladými ľuďmi. Vyročúvaní boli aj šiesti z týchto mladých ľudí.
Výsledkom bolo, že Severomoravský krajský národný výbor v Ostrave, odbor kultúry pre veci cirkevne odobral pátrovi Ruckému štátny súhlas k výkonu kňazskej činnosti, a to k 1. januáru 1984. Proti tomuto rozhodnutiu, ktoré neobsahovalo žiadnu konkrétnu odôvodnenie, Adam Rucki sa odvolal.

466 veriacich obidvoch farností, v ktorých A. Rucki pôsobil, podpísalo a poslalo v tejto veci prostredníctvom otca kardinála Tomáška sťažnosť na Ministerstvo kultúry ČSR.

Pokiaľ je nám známe, je to už druhý hlas farností proti svedivému a protiprávnemu odstavovaniu najlepších kňazov v rámci potlačovania náboženstva. /Pred niekoľkými rokmi sa podobne zaangažovali občania v Rožmitáli pod Třemšínom na obranu svojho administrátora pátra Vlka/.

Severomoravský kraj vykazujú v poslednej dobe zvýšenú aktivitu v "ideologickom boji" prostredníctvom úradov a orgánov Bezpečnosti. Súčasne sa však množia správy o tom, že si veriaci uvedomujú svoje občianske práva a dávajú to patrične najavo, keď sa na nich robí nátlak.

/Informace o Cirkvi 8/1984/

- 6. októbra 1984 bol vylúčený z Vysoké školy strojárskych Tomáš Konec z Bratíslavy. Ešte predtým bol vylúčený z Vysoké školy chemickéj Brano Borovský. Obidvaja študenti sa odvolali, ale rektor VŠT Prof. Blažej DrSc. ich odvolanie definitívne zamietol. Vylúčenie boli z dôvodu ich zatknutie na poľských hraniciach v decembri 1983.

Do všetkých troch Konce, Borovského a Gabajom v PÍR sa veľmi surovo zachádzalo. Borovský bol v Poľsku na sametke jeden a pol mesiaca, Gabaj 14 dní a Konec 13 dní.

Všetci traja čakajú na súdne pojednávanie, ktoré má byť v Starej Ľubovni.

- Nedávno Pravoslávna Cirkev v ČSSR usporiadala slávnostnú recepciu z príležitosti menín ruského pravoslávneho patriarchu Pimena. Je to nanešťastie nezvyklá príležitosť pre také oslavy. Prítomní boli čelní "reprezentanti" Katolíckej cirkvi v Československu.

Zdá sa nám trochu nápadné, že sa stále udržujú také úzk kontakty týchto dvoch cirkví v Československu.

Z hospodárskeho života sme už naučení, že ozdraženie sa už nie najprv vždy hovorí a nakoniec k nemu príde. Samotným hovorením sa vyrovnáva napätie v spoločnosti. Musíme byť preto obozretní. Vernosť pápežovi je pre nás otázkou života a smrti !

- Za posledné roky sa u nás veľmi rozvinula samizdatová literatúra. Dnes sú to už množstvá kníh, štídií, časopisov a informácií. Keď si uvedomíme, že za posledných 40 rokov v ČSSR oficiálne nevyšla takmer žiadna náboženská literatúra, je to

obrovská vec.

Čím ďalej tým viac bude treba klásť vyššie a vyššie nároky na kvalitu - nielen technickú, ale najmä obsahovú. V podmienkach, v ktorých žijeme, sme náchylní považovať všetko, čo narieká prekážok vyjde za dobré.

Ale ak by sme si takto budovali svoje hodnotové kritéria, nám hrozí ešte čosi horšie, ako keby sme nič nemali /totiž prevrátenie hodnôt a z nich vyplývajúca infantilnosť videnia vecí. Neexistuje samizdatové a nesamizdatové literatúra, existuje len dobrá a zlá literatúra/.

Samizdatová literatúra má svoje pravé opodstatnenie len vtedy, ak bude stále kvalitnejšia.

Hovorme medzi sebou o týchto veciach, upozorňujme sa vzájomne na veci, ktoré sú slabšie alebo nikoho nezaujímajú.

- Upozorňujeme našich čitateľov, že náboženské vysielanie HLasu Ameriky býva teraz v sobotu v relácii o 21 hodine.

- Na krajských konferenciách Pacem in terris na Slovensku bola približne takáto účasť: Západoslovenský kraj 23, Stredoslovenský kraj 80, Východoslovenský kraj 53, Bratislava 30.

Dva roky po zákaze tejto organizácie samotným Svätým Otcom je to skutočnosť, ktorá už navždy zostane tieňom v dejinách slovenskej katolíckej Cirkvi.

V Čechách nebolo možné dať dokopy ani krajské plány, ktoré by zvolali takéto konferencie.

Mimo toho biskupi a ordinári Slovenska napísali v týchto dňoch list kardinálovi Caesarimu, v ktorom zastávajú názor, že dekrét Posvätej Kongregácie pre klérus z 8. 3. 1962 sa netýka organizácie Pacem in terris. List doteraz podpísali biskup Feranec, biskup Pásztor, ordinári Belák a Onderko. Biskup Gábriš odmietol podpísať tento list. List zatiaľ ešte nebol odoslaný, ale bol daný na vedomie jednotlivým ordinariátom na Slovensku. List vznikol z iniciatívy biskupa Ferance, ktorý osobne chodil žiadať podpisy ostatných ordinárov. /V Čechách Zbor ordinárov na svojom zasadnutí odmietol akúkoľvek ďalšiu diskusiu ohľadne Pit/.

Na Slovensku je približne 1450 kňazov. Natíska sa nám otázka, či zostávajúci 1200 kňazov svojím trným prizieraním sa nenapomáhajú pri tomto diele rkazy, ktoré zachvátilo našu cirkev.

Dietrich Bonhoeffer

KÝM SOM

Kým som ? Hovorí mi, že vychádzam z cely radostný a silný ako knieža zo zámku.

Kým som ? Hovorí mi, že sa rozprávam so strážnikmi tak pokojne a jasne, ako by som to ja bol, ktorý nimi vládne.

Kým som ? Hovorí ešte, že znášam dni nešťastia s úsmevom a hrdo, ako niekto, kto si privykol víťaziť.

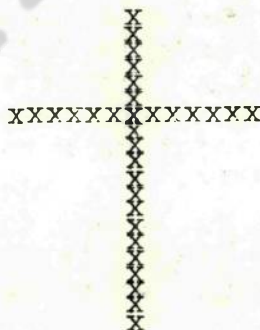
Či skutočne som tým, za koho ma majú ?

Alebo tým, ktorého sám poznám :

nepokojný, smutný, chorý ako vták v klietke, s námahou zápasíaci o každý dych, akoby mi niekto škrtil hrtan, hladný po farbe, po kvetoch, po hlase vtákov,

dychtivý po dobrých slovách a blízkosti iných ľudí,
trasíci sa pred krutosťou a tiež pred najmenšou z chorôb,
plný čakania na veľké veci
a bezvládne trpnuci o priateľov, ktorí sú tak nedosiahnuteľne
ďaleko,
unavený a prázdny, neschopný modliť sa, myslieť, tvoriť,
ľahostajný, hotový v každej chvíli všetko opustiť ?
Kým som ? Tým, či tamtým ? Či tým dnes a iným zajtra ?
Či obidvomi ?
Pokrytcom pred ľuďmi,
sám pred sebou - žalostným, precitlivelým slabochom ?
A možno to, čo je ešte vo mne, podobá sa
rozbitej armáde, ktorá je na úteku
pred už vybojovaným víťazstvom ?
Kým som ? Sarkazmus týchto otázok ...
Ty vieš Bože: Tvojím, kýmkoľvek by som bol.

Dietrich Bonhoeffer sa narodil 4. februára 1906 vo Wroclawi.
Študoval teológiu v Tübingene, v Berlíne a v New Yorku.
Bol evanjelickým pastorm a teológom - docentom na oddelení
teológie na berlínskej univerzite.
5. mája 1943 bol zatknutý za protifašistickú činnosť, 9 apríla
1945 bol popravený nacistami v koncentračnom tábore vo Flossen-
burgu.

Sedembolestná Panna Mária, Patrónka slovenského národa
oroduj za nás !